

Zeitschrift: Museum Helveticum ad juvandas literas in publicos usus apertum
Herausgeber: Litteris Conradi Orellii et Soc.
Band: - (1747)
Heft: 6

Artikel: David de Augusta ordinis ff. minorum monachus ex tenebris seculi XIII erutus
Autor: Bruckerus, Jacobus
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-394603>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 27.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

DAVID DE AUGUSTA

Ordinis FF. Minorum

Monachus

ex tenebris Seculi XIII erutus.

a

JACOBO BRÜCKERO.

§. I.

QUAS omnem mediæ ævi historiam cinxisse rerum veterum, maxime Germanicarum gnaris notissimum est, tenebras causam esse latentium tot particularum historiæ literariæ atque ecclesiasticæ majorum nostrorum adeo manifestum est, ut probare id exemplis plane sit supervacaneum. Id imprimis celeberrimæ, quam nos hodie incolimus, Augustæ Vindelico- rum coloniam accidisse, ineluctabiles, quibus histo- ria Augustana obsepitur difficultates, hiatus & in- certitudo rerum mediæ ævi interdum maxima, præcipue quod ad statum hujus urbis literarium attinet, comprobant. Cujus potissimum causam virorum doctorum, quæ tunc communi seculi fato invaluerat, inopiæ, temporumque, quod ad disciplinarum studia attinet, infelicitati, adscri- bendum putamus: quæ ut omnem eo tempore Germaniam occupaverat, ita Augustanam quo- que civitatem cimberia quasi nocte pressisse, an- naliis silentium triste & obscurum plane, & isti-

us

us ingenii humani paupertatis index satis superque prodit. Nam ut taceamus, rariores Sibyllinis foliis esse commentarios de rebus Augustanis, quorum auctores istius ævi ætatem attingunt; plerique qui horum temporum facta exponunt, & ab istorum annorum temporibus propius absunt, historiæ libri ab indoctis hominibusque *ιδιώταις* conscripti sunt, adeoque istis propemodum characteribus destituuntur, quibus fides historica nititur, commendarique solent annales civiles & ecclesiastici. Et profecto mirari satis non licet, in amplissima & celeberrima eaque libera sacri Romani imperii urbe, ad quam a priscis, & in primis mediæ ævi seculis confluit, quicquid fere ista tempora nobis fecit memorabilia, & in qua tot reipublicæ Germanicæ acta contingere, non deprehendi accuratorum justique ordinis annalium conditores, nec obtigisse illustri urbi eam felicitatem, qua Frisingam, S. Galli sanum, Weissenburgum, Urspergam, & ignobiliora loca alia fuisse gavisæ, scriptorum, qui ibi vixerunt paginæ testantur. In cujus tamen rei causam latius inquirere, ab alio magis, quam amplissimæ urbis cive expectandum est, in voluptatis & quæstus studia olim, nescio quam vere, rejiciebat HIERONYMUS WOLFIUS: (b) rem invidia non carentem, aliis explorandam relinquimus.

§. II.

Exemplum, quo dicta comprobare licet, exhibet DAVID de AUGUSTA, familiæ Francisci alum-

(a) Vid. Vitæ Wolfianæ ab ipso scriptæ synopsis a nobis edita & Temp. Helv. T. IV. Sect. III. p. 503. seqq. repetita.

alumnus, qui Augustæ Vindellicorum vixit, & haud ignobile inter Theologos seculi XIII nomen consecutus est. Cujus licet isto tempore eruditionis atque sanctitatis opinio maxima fuerit, & scripta quoque vir diligens & haud obesæ naris reliquerit, supra seculi sui inficetias asurgentia, adeo tamen obscura curtaque est ejus in annalibus historia, ut quod indignamur, Augustanarum rerum scriptores, nescio qua incuria vel literarum contemptu, ejus plane nomen ignorent atque reticeant. Et æternis quidem tenebris sepulta jacuisset ejus memoria, nisi famosæ *Conformitates vitæ S. Francisci*, & cui tot virorum doctorum e Germanis nomen oblivioni ereptum debemus TRITHEMIUS, itemque WIMPHELINGIUS & FRANCISCUS GONZAGA nonnulla de hoc scriptore commemorantes, virum quendam e civibus nostris doctissimum, qui *acta SS. Augustanorum* brevi at eleganti calamo descripsit (b) & pulcherrimis iconibus, præstantissimi LUCÆ KILIANI cœlo fabrefactis, (quem illustrem urbis dumvirum MARCUM WELSERUM, vel ex fratribus Antonio, Matthæo atque Paulo unum fuisse, non iniquis rationibus suspicamur) permovissent, ut ejus memoriam, conquisitis veterum testimoniorum laciniis paucis renovaret, & eodem fere tempore ejusdem Davidis de Augusta opuscula publicæ luci vindicaret, typographeï ad insigne pinus, Welsariana potissimum cura & liberalitate instructi diligentia. Amplioribus itaque memoriis desti-

(b) Prodiit liber elegans, at paucis notus Aug. Vind. ad insigne pinus 1601. fol. editionem curante DOMINICO CUSTODE.

destituti brevi scriptiuncula ejus memoriam ab oblivione vindicabimus, amplius forte lumen ab illis expectaturi, qui si non majori cura, certe felicitate & eventu, in mediæ ævi historia versati sunt.

§. III.

Nomen in indicibus historiæ literariæ scriptorum ecclesiasticorum Noster gerit, more ejus ætatis a patria, vocatur enim DAVID DE AUGUSTA, vel Frater quoque David, itemque David de Teutonicus, suppresso nomine proprio. Quod ut propter famæ claritatem, qua patriam illustrarunt factum illo tempore esse, rerum mediæ ævi non ignaris constat, ita haud ignobile civitatis eruditæ sidus nostrum sua ætate fuisse luculento testimonio confirmat. Constat vero ex hac appellatione, patriam eum Augustam habuisse; in qua tamen nullam ejus prorsus memoriam hodie superesse, supra jam doluimus. Nec quibus parentibus, quave familia ortus apud Augustanos sit, ulla nobis enasci suspicio potuit. Quod non valde mirabuntur, qui cogitant, ascetarum consuetudinem, qua regulæ sacræ se tradentes, novum ordinis nomen adsciscere solent, hanc nobis notitiam omnem eripuisse: Et fortasse vilioris, quod solebat fieri, sortis homo una ordinis sacri gloria contentus, studio gentilitium nomen reticuit. Nobis pro eo noscendo sufficit, eum, quod dudum AUBERTUS MIRÆUS (c) fecit, Augustæ nostræ vindicavisse.

§. IV.

(c) In Auctario ad Trithemium de S. E. c. 402. p. 73. ed. Fabric.

§. IV.

Eaedem, uti conjicimus, rationes nativitatís tempus nobis reticent. Et claruisse quidem non longe post beatum Franciscum, ait TRITHEMIUS, (d) quem anno MCCXXVI satis concessisse constat. Iisdem verbis Davidem Francisci Assisii *σὺν ἁγορῶν* facit, vetus Ordinis Minorum scriptor FRANCISCUS GONZAGA. (e) Facileque id confirmari potest ex ætate discipuli Nostri, Bertholdi, qui & ipse familiæ Franciscanæ alumnus, postquam concionibus sacris inclaruisset, in patria Ratisbonæ anno MCLXXII obiit, cujus magistrum uno tantum anno prius naturæ debitum solvisse infra probabimus, confodiemusque errorem scriptoris *Sanctorum Augustanorum*, nostrum circa annum MCXXVIII. vita sanctum esse asserentis. Ex quibus certum quidem est, Francisco adhuc superflite eum vixisse, at nativitatís annum tamen ista nondum eruunt, quem tamen in seculi decimi tertii initia incidisse ex vitæ ejus circumstantiis suspicamur.

§. V.

Nomen dedisse Davidem sacræ, quam Franciscus Assisias haud ita pridem instituere cœperat, familiæ, quæ Minorum fratrum dici solet, non est, quod dubitemus. Nam hoc eum nomine post discipulum ejus Bertholdum, insignant omnes, qui eum commemorant. Et TRITHEMIUS

(d) De Scriptoribus eccles. c. 455. p. III.

(e) De origine seraphicæ religionis c. de viris illust.

US (f) quidem incertum id facit; scribit enim: *David, ut ferunt, ordinis Minorum*: alii tamen loco (g) sine hæsitatione S. Francisci religionem eum professum fuisse asserit. Vixisse autem Davidem inter Franciscani ordinis fratres in patria Augusta ex illis, quæ de ejus morte & sepultura infra dicemus, constabit. Quamvis autem hæc certa sint & indubitata, eadem tamen certitudine dici non potest, quo tempore sacræ se Francisci militiæ addixerit, & quibus annis inter Minores fratres Augustæ vivere cœperit? Et veterum quidem annalium traditio inter Augustanos est, Sibothum ecclesiæ Augustanæ episcopum anno demum MCCXLIII locum Francisci asseclis apud Augustanos fecisse, iisque templum, quod ad Stræfingiam portam situm est, (h) tradidisse, quam opinionem, velut certam nostri temporis scriptores, qui annales Augustanos condiderunt, (i) sequuntur; ex quo sequeretur, ante hunc annum locum Davidi assignari non posse. Alii sublestant esse annalium Augustanorum fidem & vel eos in annorum numero errare, vel facta prima & secunda inter se confundere, ex indubitatis historiæ Franciscanæ scriptoribus demonstrari potest, quorum

(f) l. c.

(g) Annal. Hirsaug. T. I. ad ann. 1251. p. 588.

(h) Id hodie quoque Minorum templum audit, at evangelicæ religionis exercitio destinatum, monasterium autem hodie Xenodochium S. Jacobi est, utriusque religionis civibus sacrum.

(i) P. CORBIN. KHAMM. hierarch. August. P. I. p. 239. VON STETTEN Hist. Aug. c. V. §. 26. p. 70.

rum fide (k) scimus, anno jam MCCXIX Francis- cum Spira misisse F. Cæsarium, ut inter Suevos & vicinos sui ordinis monasteria erigeret, & inter ea Augustanum primum fuisse. Constat etiam scri- ptoris *Conformitatum S. Francisci* testimonio (l) F. Tertericum Augustanum primum a Francisco, ejusque commissario quem vocant, F. Cæsario Spirensi Aleman- niæ superioris ministrum provincialem fuisse constitutum, eumque diem extremum clausisse Augustæ in ecclesia FF. Minorum conventualium, quam ipse virgini gloriosæ di- catam reliquit, sepultum anno MCCXXXI. Qui & ad- dit: *Uberrimos eum in vinea Seraphica proferentem fru- ctus, eam multiplicatis vinitoribus mirifice excoluisse.* Ex quo loco non tantum manifestum est, ante an- num MCCXLIII fratres minores jam apud Augu- stanos floruisse, sed & evinci potest, post annum MCCXIX. quo Cæsarium ad condenda ordinis sui cœnobia dimisit Franciscus, & ante annum MCCXXXI, quo obiit Tertericus, qui primus monasterio hujus familiæ Augustano præfuit, No- strum, ab eodem plures hujus religionis alumnos recipiente, huic numero fuisse adscriptum.

§. VI.

Eruditionis & pietatis laude in hoc Fratrum mi- norum apud Augustanos conventu Davidem vixis- se, munusque ideo lectoris, quem vocant, id est

(k) MARIUS OLYSIP. de rebus Francisc. relig. GONZAGA de orig. Seraph. rel. & ipse quidem KHAM- MIUS P. II. p. 241. ecclesiam FF. minorum conventua- lium primo 1231 jam fuisse asserit.

(l) l. c.

est professoris S. Theologiæ obtinuisse, ex inscriptione formulæ novitiorum ab eo scriptæ præfixa constat, in qua *F. David de Augusta ordinis fratrum minorum professor sacræ Theologiæ*, salutatur: Quod ejus munus colligi etiam ex dedicatione istius formulæ potest, in qua Bertholdum (m) & conventuales reliquos discipulos suos esse innuit. Scribit etiam ad eundem: *Desiderasti a me frater clarissime, ut aliquid scriberem tibi ad ædificationem, ex quo absens sum a te, sicut aliquando præsens tibi ore dicere solebam, quando ad tempus novitiatus tui magister eram tibi deputatus.* Cum vero, quem habuit discipulum, Bertholdus concionandi potissimum facultate & facundia orationum ad populum habiturum inclaruerit, recte inde concluditur, ejus quoque præceptorem ab hac dicendi virtute, prout temporum conditio ferebat, imparatum haud fuisse. Quod de eo diserte tradit TRITHEMIUS: (n) *quia sermonum popularium declamator fuerit egregius, de tempore simul & de sanctis congruos eum sermones composuisse; & alio loco, (o) in declamandis sermonibus ad populum excellentis ingenii fuisse, asferit.*

§. VII.

(m) Natus est Bertholdus Ratisbonæ, inque conventu Minorum Augustano educatus & a Davide sacris litteris institutus in patriam rediit, ibique ordinis sui monasterium condidit: tantæ virtutis & facundiæ orator, ut quod HENRICI STERONIS testimonio in annal. ad an. 1253. apud FABRIC. bibl. lat. med. T. I. p. 657. & OUDINUM I. citando constat, 60000 auditores numeraverit, defunctus in patria 1272. ob sanctitatis odorem & miraculorum famam, beatorum insertus albo, Conf. OUDIN. de S. E. T. III. p. 443.

(n) Annal. Hirsaug. I. c.

(o) De S. E. I. c.

§. VII.

Floruisse Davidem ingenio & doctrina pro conditione ævi sui, & imprimis in morali & ascetico argumento eruditionis sacræ virtutem ostendisse facile credi potest TRITHEMIO (p), cui *Vir audit in divinis scripturis exercitatus*, & MARIANO, (q) qui *in omni morum doctrina probatum* vocat. Nam qui scripta viri pii & disertis curatius evolvunt, non naturalium tantum ingenii pulcritudinem detegunt, sed & iudicium practicum humani animi recessus probe explorans, & experientia atque attentione pulchre edoctum, quæ præclarissimæ moralis doctrinæ virtutes sint, observant. Sed & dictionis perspicuitate, tractationis ordine, & styli Latini puritate supra seculi sui conditionem longe asurgit, quamvis ex ejus sordibus aliquid traxerit. Qua vero sanctitatis laude floruerit, vel ex eo iudicium fieri potest, quod beatorum choro eum inseruerit curiæ Romanæ sententia, quæ sanctitatis & miraculorum opinionem ad hanc beatitudinis declarationem postulare solet. Et utrumque etiam scriptores ecclesiasticæ historiæ de eo jactant. Et TRITHEMIUS (r) quidem satis caute, ut solet: *Doctus devotus & sanctus, qui multis & in vita & post mortem fertur corruscasse miraculis*; alioque loco, (s) *vita & conversatione insignem* vocat; quibus addimus *Conformitatum S. Francisci*
 S 2 scripto-

(p) l. c.

(q) Chron. Ord. Min. T. II. c. 17. apud OUDINUM de S. E. T. III. p. 447.

(r) l. c. annal.

(s) de S. E. l. c.

scriptorem, cui *vir audit in omni disciplina decen-*
tissimus. His recentiores succinunt, & imprimis
 hujus ordinis encomiastæ eum magnifice extol-
 lunt, quos hoc loco exscribere, esset lectoris
 patientia abuti. Ut ex ungue leonem cognoscas
 lege ad scriptorum ejus editionem, quæ nonne-
 mo præfatus (t) est; ibi enim *medulla evangelicæ*
perfectionis, invidendo elogio, ejus scripta appel-
 lantur. Nemo vero ambitiosius in ejus laudes
 excurrit, quam, quem discipulum habuisse dixi-
 mus, Bertholdus; si enim veteri cuidam scriptori,
 cujus nobis ex codice msc. verba conservavit
 MATTHÆUS RADERUS, (u) fides habenda,
hora obdormitionis revelata fuit B. Bertholdo actu Ratis-
bonæ prædicanti, qui recommendans eum populo, hunc
versum:

Qui pius, prudens, humilis, pudicus,
Sobrius, castus fuit & quietus
Vita dum præsens vegetavit eius
Corporis actus

in ejus laudem dixit.

§. VIII.

Mortis tempus ignorari, nec se definire au-
 sum esse, ait CAVEUS (x): FABRICIUS (y) an-
 num

(t) Bibl. max. Col. T. XIII.

(u) Bavar. S. Vol. I. p. 54. l. c. ad chronica Saxoni-
 ca provocat WADINGUS de script. Ord. Min. p. 99.
 KHAMM. sed Bavaricos eum dicere voluisse putamus, qui
 hæc commenta ridet, in annal. Ord. min. ad An. 1272. n.
 15.

(x) Hist. lit. S. E. p. m. 632.

(y) l. c.

num ponit MCCLXXII. secutus LUCAM WADINGUM (z) & CASIM. OUDINUM, (a) quos tamen confudisse Bertholdum & Davidem certum est. Ille enim cum hoc anno exspiraverit, prius hunc ejus magistrum fatis concessisse oportet, quod eum pro rostris laudavit. Certiora tradit Anonymus vetus, cujus hæc verba ex msc. Bavarico produxit RADERUS, (b) *anno prædicto MCCLXXI. XVII. Kal. Decembres obiit reverendus religiosissimus pater David, in Augusta sepultus, socius fratris Bertholdi de Ratispona. Quietis locum in cœnobio Augustano obtinuisse, tradit etiam TRITHEMIUS. (c)* Intercedit vero utrique SS. *Augustanorum* editor; cui alius & annus mortis & locus sepulcri videtur, moto auctoritate epitaphii quod Gemundæ Suevorum his verbis legitur: *Candide lector: Hoc sub lapide requiescunt ossicula Davidis fraterculi, qui a S. Francisco huc missus septem cum fratribus anno MCCVIII. Vidit Vir illustris annum hunc non quadrare temporibus Davidis de Augusta; cum autem certum haberet, non alium Davidem, nisi Augustanum, intelligi, mendum in numero quæsit, & vel annum XXVIII vel XXXVIII ponendum esse judicavit. Quæ nollemus acuminis & palati critici Viro excidisse; quem ex adductis a se testimoniis latere non potuit, Davidem nostrum Augustæ sepultum es-*

S 3

se 2

(z) *ibid.*

(a) *l. c.*

(b) *l. c. quod & P. KHAMM l. c. repetit.*

(c) *l. c. anal.*

se, qui & ipse monuit serius, quam istud epitaphium asserit, non alium ad Suevos quam Cæsarium fratrem misisse Franciscum, & qui Bertholdum discipulum paulo post obiisse longe serius non ignorabat. Unde totum illud epitaphium aut de alio Davide intelligendum, aut ob manifestum anni temporisque errorem inter supposititia esse referendum putamus, ideo effictum, ut fraterculi illi antiquitatis sibi dignitatem emendicarent, quod & ipsa dictio inscriptionis, quæ recentiorem ætatem sapit, prodere videtur.

§. IX.

Sed non viva tantum voce, verum etiam calamo discipulos formandos, ascetasque curæ suæ commissos, maxime novitios erudiendos sibi esse statuit David noster, qui etiam orationes ad populum habitas vel scriptas reliquit ipse, vel ab aliis scripto excipi, quod celebribus oratoribus interdum fieri videmus, passus est. Hujus generis conciones passim inter msc. codices bibliothecarum latere catalogi literarii scriptorum ecclesiasticorum apud Wadingum, Caveum, Oudinum, alios, testantur, in Basileensi quoque bibliotheca ejus reperiri tractatum *de perfidia religiosorum*, auctor est B. SPIZELIUS (d) noster; eum vero argumenti invidia in tenebris retinuisse videtur. Lucem autem viderunt tractationes tres: *Formula novitiorum*, *formula interioris hominis*, & *de septem processibus religiosi status*, quæ ut suo tempore ob auctoris celebritatem & argumenti pietatem plurimi fiebant, ita inter ascetas quoque recentioris temporis auctoritatem obtinuerunt. Harum pri-

mam

(d) Arc. bibl. resect.

mam seorsim, & paulo post tres istas simul edit nonnemo Augustanorum eruditorum *ad insigne pinus* apud *Joanem Prætorium, cum Privilegio Cæsaris perpetuo anno MDXCV.* Quem vel Marcum, vel Paulum Welferum, ejus fratrem, virum itidem eruditissimum, fuisse, & locus editionis atque typographeum, & dedicatio inscripta Joanni Antonio Welfero, Joan. Aug. Vind. II. Viri F. Societatis Jesu presbytero, & stylus atque formam Welferianis reliquis conspirans, nobis persuadent. Adeo vero rara est hæc editio; ut pleræque sunt, quæ ad *insigne pinus* prodierunt, ut Viri etiam literatissimi, & in his Fabricius & Oudinus eam non viderint, & annum editionis verum ignoraverint, quem MDXCIII ponunt. Quæ sine dubio raritas commovit *bibliotheca maxima* editores, ut has Davidis Augustani scriptiones suæ collectioni (e) insererent. Sed & alia ratio huic eas collectioni inseruisse videtur. Passim enim inter Bonaventuræ opuscula conspiciuntur, vel quod ipsius Bonaventuræ fuisse crederentur, vel quod Doctor Seraphicus primam earum texturam dedisse, David incrementum plenamque elaborationem videretur. Recte autem monuit WADINGUS, (f) informem fuisse indiscriminatum omnium D. Bonaventuræ nomine opusculorum congeriem, unde nullus dubitat, quin hæc tria ad Davidem de Augusta pertineant. Notissimum enim, Franciscanæ religionis sodales, corrasisse quæcunque poterant, & supposuisse, ut

S 4

habe-

(e) T. XIII, ed. Colon. T. XXV, ed. Lugdun.

(f) l. c.

haberent quod Thomæ Aquinatis πολυγραφία
opponerent. Nolimus tamen contentiosius re-
fragari, si quis contendat vel ex Bernardo vel
Bonaventura Davidem sapuisse; qui & olim mos
fuit, & hodie etiam inter scriptores celebres inter-
dum obtinet. Fecit autem argumenti præstan-
tia, ut in Germanicum quoque idioma verteren-
tur, qualem editionem nuper Augustæ excusam vi-
dimus: Latere quoque in Belgii bibliothecis libel-
los Davidis *de modis revelationum, de generibus visio-
num; de speciebus tentationum; de virtutibus; de pro-
fectu religiosorum; de affectu orationis;* tradit ANDR.
SANDERUS. (g)

§. X.

Solet ob hæc scripta in mysticorum catalogo
poni David Augustanus, quod etiam POIRE-
TUS, (h) & qui hunc secutus est, Arnoldus fe-
cerunt. Ast hos ipsos ejus libros non vidisse,
quod etiam Poiretus ipse innuit, inde patet,
quod nihil mystici habet, & nec famosam illam
purgationis, illuminationis & unionis viam se-
quitur, nec reliqua mysticorum principia urget,
sed asceticorum more homines religioni sacræ ad-
dictos ad formandam pie solitudinem vitæque
cœnobiticæ sanctitatem & superandas vitæ secula-
ris tentationes adducit. Cujus exemplum esse po-
test libellus, cui *speculi de septem processibus religiosi
status* titulum præfixit.: Illi enim sunt; fervoris,
laboris, consolationis, tentationis, remediorum,
vir-

(g) Hist. Belg. erud. T. II. p. 136.

(h) Cat. auct. myst. T. II. opusc. add. tr. de erudi-
tione p. 586,

virtutis, & sapientiæ, quare instar Theologiæ alicujus moralis cœnobiticæ haberi potest. Multa quoque pulcra, seria, sana monet, (i) & moralem Jesuitarum theologiam longis post se parasangis relinquit, dignus qui ex sanguem impiamque horum hominum philosophiam in ruborem det. Et, si verum fatendum, haud displicituram pietatis faciem in illa seculi ruditate & doctrinæ impuritate, depingit, dignus qui nostræ quoque ætatis lectioni vehementer commendaretur, nisi duo nos quammaxime offenderent momenta, quæ corruptioni doctrinæ, quæ illo tempore invaluerat, adscribenda sunt, at, dici non potest, quam turpiter reliqua omnia commaculent. Nempe parum vel nihil habet de Christo, ut hunc omnis sanctitatis fontem vel ignorasse vel neglexisse tantum non videatur; &, semipelagianismo adhærendo (k) prodit, quam impuræ scaturigini sua debeat. Verum posterius sui seculi vitium fuit, quod nondum emaculavit Romana ecclesia, prius forte supposuit magis quam neglexit uno enim loco (l) scribit: *Ideo te quæras conjungere Christo, ut sanctificeris ab ipso.* Cæterum multa veritatis testimonia in his scriptis inveniet lector attentus & alienus a sectæ studio; unde Davidem Augustanum inter stellas primæ Magnitudinis in isto cœlo nebuloso, qui seculo XIII lucem theologicam obnubilavit, collocare nulli dubitamus.

S 5

PAR-

(i) Vid. loca p. 260. 270. 273. 356.

(k) Consulatur locus p. 139.

(l) p. 436.